

205. Wł. Mickiewicz do J. I. Kraszewskiego 6 XII 1879 Rkp. BJ 6520 k. 205-206.

[k. 205r]

Paryż, 6^{go} grudnia 1879 r.

7, rue Guénégaud

Szanowny i Kochany Panie,

Przepraszam za długie milczenie, ale przenosiny i długie konanie wielkiej przyjaciółki Ojca mojego, p. Klustine¹, czas mój pochłaniali. Lévy² musiał już Panu odpisać. Podzielam najzupełniej zdanie pańskie, że pod polskim niebem pomnik³ musi być nie z kamienia, lecz ze spiżu. Jest trochę chińszczyzny w niby patriotycznej myśli, że nie można odlać takiego posągu w obczyźnie, zresztą podobno że w Warszawie obecnie niejaki Stępkowski⁴ i odlania posągu mógłby podjąć się. Zwiedzał jego fabrykę w tych czasach Wacław Szymanowski (syn redaktora „Kuriera”)⁵. Niechże więc Kochany Pan za spiżowym posągiem obstaje. Poruszają też w Krakowie myśl przeniesienia zwłok Ojca mojego [k. 205v] do Wawelu⁶. Póki przeznaczeniem naszym tutaj biedować, bolesne byłoby dla rodziny rozstanie się z zwłokami Ojca, ponieważ rzadko kiedy kto z nas do Krakowa dojedzie, ale w takiej okoliczności prawa narodu górują nad prawami rodziny; wprawdzie przy przeniesieniu zwłok śp. matki mojej do tymczasowego grobu w Père Lachaise Ojciec mój powiedział, że później trumnę jej w Montmorency złoży⁷, gdzie obok niej czekać będzie kiedyś na powrót prochów do rodzinnej ziemi, aż teraz wypadłoby ich rozdzielić. W podobnym przypadku Włosi sprowadzając do Wenecji zwłoki Manina⁸ i drugą trumnę żony jego na wygnaniu nie zostawili. Spodziewam się też, że nie będzie tych wyskoków wiernopoddaństwa *in secula seculorum* Austrii szpecących tyle wystąpień Panów Krakowskich. Cud już jest, że wrogowie wszelkich manifestacji zgodzili się na pierwszą i myślą o drugiej⁹. Nie mamy obowiązku drażnić łagodniejszej od dwóch innych mocarstw zaborczych Austrii, ale nie mamy też prawa wyrzekać się przyszłej odrębności

---

¹ Wiera Chlustin z domu Tołstoj (1783-1879) – przyjaciółka domu Adama i Celiney Mickiewiczów, matka chrzestna Władysława Mickiewicza.

² Armand Lévy – zob. list nr 1.

³ Pomnik Adama Mickiewicza w Krakowie – zob. list nr 204.

⁴ Być może chodzi o Antoniego Stępkowskiego, którego zakład oferujący wyroby z miedzi i mosiądzu znajdował się w budynku przy Placu Teatralnym 5, czyli w siedzibie „Kuriera Warszawskiego”.

⁵ Wacław Szymanowski (1859-1930) – rzeźbiarz, syn Wacława Szymanowskiego (1821-1886), redaktora „Kuriera Warszawskiego”.

⁶ Zwłoki Adama Mickiewicza spoczęły 21 I 1856 na cmentarzu w Montmorency pod Paryżem. Już w 1869 r. prezydent miasta Krakowa Józef Dietl rzucił myśl sprowadzenia prochów wieszca do Krakowa. Przedsięwzięcie to napotkało na różne przeszkody, potrzeba było zgód rządu francuskiego i austriackiego oraz zgody kapituły krakowskiej na pochówek w katedrze wawelskiej. Ostatecznie prochy Adama Mickiewicza sprowadzono do Krakowa i pochowano uroczyście na Wawelu w 1890 r.

⁷ Celine z Szymanowskich Mickiewiczowa (1812-1855) została pochowana w grobie Adama Mickiewicza w Montmorency.

⁸ Daniele Manin (1804-1857) – włoski polityk, uczestnik wydarzeń włoskiego Risorgimenta w 1848 r. Zmarł w 1857 r. w Paryżu, a w roku 1868 sprowadzono jego zwłoki do rodzinnej Wenecji i pochowano z honorami.

⁹ Pierwsza – jubileusz J. I. Kraszewskiego (zob. list nr 204), druga – sprowadzenie prochów Adama Mickiewicza miały charakter manifestacji narodowych, zatem charakter polityczny.

i niepodległości, i całości. W wymienieniu tylu przyczyn, dla których [k. 206r] kraj cały złączył się w oddanej Kochanemu Panu czci¹⁰, pominięto jedną bardzo ważną. W tak licznych pracach pańskich nigdy nie było popełnionej herezji narodowej. Gdyby Rzewuski¹¹ lub Korzeniowski¹² dożyli czasów naszych, kraj by ich nie uczcił, bo zdarzyło się im zdradzić myśl narodową. Otóż teraz mnóstwo naszych rodaków gotowych zanucić Franciszkowi Józefowi¹³ to: *Przyjdź Królestwo Boże!* które się tak nie udało biednemu Odyńcowi¹⁴. Jeden ze skutków pomyślnych jubileuszu jest założenie muzeum w Krakowie¹⁵. Z ofiarnością polską prędko utworzy się galeria znakomita. Chcąc czymkolwiek przyczynić się do skutecznienia tak pięknej myśli, mam zamiar darować dla Sukiennic portret Ojca mojego, malowany z natury w 1829 w Petersburgu przez Oleszkiewicza¹⁶. Racz, Kochany Panie, powiedzieć mi, do kogo mam płótno to naturalnej wielkości adresować?

Pozostając z winnym uszanowaniem Kochanego Pana

życzliwym sługą,

Wł[adysław] Mickiewicz

---

¹⁰ Jubileusz J. I. Kraszewskiego – zob. list nr 204.

¹¹ Henryk Rzewuski – zob. list nr 83.

¹² Józef Korzeniowski – zob. list nr 13.

¹³ Franciszek Józef I – zob. list nr 70.

¹⁴ Antoni Edward Odyniec (zob. list nr 118) napisał wiersz pod takim tytułem ku czci cara Aleksandra II z okazji wizyty tegoż w Wilnie w r. 1858.

¹⁵ Podczas krakowskiego jubileuszu J. I. Kraszewskiego, 5 X 1879 Henryk Siemiradzki oznajmił, że ofiaruje krajowi swój obraz *Pochodnie Nerona*, czym zainicjował powstanie galerii obrazów w Sukiennicach, zaczątku Muzeum Narodowego.

¹⁶ Józef Oleszkiewicz (1777-1830) – malarz, autor m.in. portretu Adama Mickiewicza z 1828 r. zob. list nr 311.